

แนวทางการส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกของประเทศสิงคโปร์

GUIDELINES TO PROMOTE GLOBAL CITIZENSHIP IN SINGAPORE

Corresponding author¹
Fuangarun.p@chula.ac.th¹

เฟื่องอรุณ ปรีดีดิลก¹ และ ชนิตา รักษ์พลเมือง²
Fuangarun Preededilok¹ and Chanita Rukspollmunag²

Received: December 3, 2018

Revised: April 18, 2019

Accepted: May 10, 2019

บทคัดย่อ

แนวทางการส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกของประเทศสิงคโปร์เป็นส่วนหนึ่งของชุดโครงการวิจัยเรื่อง แนวทางการส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลก (Global Citizenship): ประสบการณ์นานาชาติ มีวัตถุประสงค์ คือ 1. เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกในต่างประเทศที่มีแนวทางการปฏิบัติที่ดี 2. เพื่อวิเคราะห์แนวทางที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกของไทย และ 3. เพื่อนำเสนอข้อเสนอนโยบายแนวทางการส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกที่เหมาะสมกับบริบทของไทย โดยมีประเทศที่เป็นกรณีศึกษา ได้แก่ สหรัฐอเมริกา อังกฤษ แครือรัฐออสเตรเลีย สาธารณรัฐประชาชนจีน (เขตบริหารพิเศษฮ่องกง) และสิงคโปร์ การวิจัยในครั้งนี้ใช้การวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) โดยใช้การวิจัยเอกสาร การวิจัยเชิงสำรวจ การสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม ผลการวิจัยพบว่าแนวทางการส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกของสิงคโปร์ คือ รัฐมีนโยบายชัดเจน ขับเคลื่อนด้วยหลักสูตรระดับชาติ ซึ่งประกอบด้วย (1) เป้าหมาย/เนื้อหาของรายวิชาต่าง ๆ เช่น คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนแต่ละรายวิชา เนื้อหาเริ่มจากเรื่องใกล้ตัวขยายไปยังเรื่องไกลตัว (2) วิธีการสอนใช้การสอนแบบเน้นกระบวนการ (Process-based Approach) ได้แก่การสอนแบบเน้นการถ่ายทอดทางวัฒนธรรม (Cultural Transmission Approach) และ (3) วิธีการประเมินผล ใช้การประเมินแบบนักเรียนเป็นศูนย์กลางและแบบใช้โรงเรียนทั้งระบบ (Student Centric & Whole School Approach) ส่วนบทเรียนสำหรับไทยคือประเทศไทยควรมีเป้าหมายชาติและนโยบายชัดเจน มีการปรับปรุงหลักสูตรทั้งระบบ การขับเคลื่อนความเป็นพลเมืองโลกต้องทันสถานการณ์ มีแนวปฏิบัติที่เป็นมาตรฐานของประเทศและมีการทำงานแบบมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องอย่างจริงจัง เป็นต้น

คำสำคัญ: ความเป็นพลเมืองโลก, แนวทางการส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลก, สิงคโปร์

ABSTRACT

Guidelines to promote global citizenship in Singapore is part of the research project 'Guidelines to Promote Global Citizenship: Experiences from International'. The objectives of the research are 1. to study guidelines to promote global citizenship in best practice countries 2. to analyze guidelines that relate to the promoting of global citizenship in Thailand, and 3. to propose guidelines to promote global citizenship appropriate for Thailand. Case study of the research project countries are USA, England, the Commonwealth of Australia, Hong Kong Special Administrative Region of the People's Republic of China, and Singapore. This research used

¹ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประจำสาขาวิชาพัฒนศึกษา ภาควิชานโยบายการจัดการและความ เป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

²ศาสตราจารย์ รองอธิการบดี มหาวิทยาลัยสยาม กรุงเทพมหานคร

mixed methods: -documentary research, survey research, interview and focus group discussion. This research found that Singapore guidelines to promote global citizenship are the government has clear policy and drive by national curriculum that comprise of (1) goal/content (2) teaching methods and (3) evaluation. Lesson learned for Thailand are has clear goal and policy, improve whole curriculum, up to date, has standard practice, and has strong cooperation, etc.

Keywords: Global citizenship, Guidelines to promote global citizenship, Singapore

บทนำ

การสร้างความเป็นพลเมืองและความเป็นพลเมืองโลกเป็นประเด็นที่ได้รับความสนใจอย่างกว้างขวางในระดับนานาชาติ องค์การสหประชาชาติโดยนายบัน คี มูน (Ban Ki-moon) เลขาธิการสหประชาชาติได้มีแถลงการณ์ในหัวข้อ “Global Education First Initiative: GEFI” ต่อที่ประชุมสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติ (United Nations General Assembly) ครั้งที่ 67 ประจำปี พ.ศ.2555 ที่นครนิวยอร์ก สหรัฐอเมริกาเมื่อวันที่ 26 กันยายน พ.ศ.2555 โดยให้ประเทศสมาชิกถือเป็นคำมั่นสัญญาว่า จะร่วมกันเสริมสร้างความเป็นพลเมืองโลกควบคู่ไปกับการส่งเสริมให้เด็กทุกคนได้เข้าโรงเรียน และการปรับปรุงคุณภาพการเรียนรู้ โดยตั้งเป้าหมายให้ดำเนินการตั้งแต่ปี พ.ศ.2558 เป็นต้นไป (UNESCO, 2014, Online) หลังจากนั้นได้จัดการประชุมในเรื่องนี้เป็นระยะ การประชุม Second UNESCO Forum on Global Citizenship Education Building Peaceful and Sustainable Societies: Preparing for Post-2015 ระหว่างวันที่ 28-30 มกราคม พ.ศ.2558 มีเป้าหมายที่จะอภิปรายเรื่องการศึกษาร่วมกันสร้างความเป็นพลเมืองโลกในช่วงการพัฒนาหลัง พ.ศ.2558 หรือ Post-2015 Development สาเหตุที่องค์การสหประชาชาติให้ความสำคัญในเรื่องการสร้างความเป็นพลเมืองโลกเป็นเพราะเห็นว่าประเด็นปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในโลกศตวรรษที่ 21 มีความเชื่อมโยงกันและส่งผลกระทบต่อการใช้ชีวิตของมนุษย์ การศึกษาจะผลิตเฉพาะพลเมืองของประเทศใดประเทศหนึ่งไม่ได้อีกต่อไปแต่จะต้องผลิตพลเมืองที่มีความเป็นพลเมืองโลกที่สามารถอยู่ร่วมกัน รู้คิด รู้กระทำ เพื่อโลกในภาพรวม เป็นผู้มีความรู้ความเข้าใจมีทักษะค่านิยม และทัศนคติที่จำเป็นสำหรับการสร้างสังคมที่มีความเป็นธรรม มีสันติ มีขันติ และเป็นสังคมแห่งโอกาสที่เท่ากันหรือสังคมแห่งการอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน (Inclusive Society) ซึ่งท้ายที่สุดจะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development) (UNESCO, 2014, Online)

สำหรับสิงคโปร์ซึ่งเป็นประเทศที่เป็นกรณีศึกษาให้ความสำคัญกับความเป็นพลเมืองโลก ย้อนไปในอดีตนับตั้งแต่ นายลี กวน ยู เป็นนายกรัฐมนตรีคนแรกพัฒนาให้สิงคโปร์ก้าวขึ้นมาเป็นรัฐที่มีบทบาทอย่างสูง ยิ่งในทางเศรษฐกิจของโลก มิได้อยู่ที่เพียงแต่การสร้างระบบการเมืองที่มีเสถียรภาพ (Political Stability) เท่านั้น ยังได้นำทรัพยากรที่สำคัญคือทรัพยากรบุคคลขึ้นมาเจริญให้มีความเป็นพลเมืองสู่พลเมืองโลกที่มีศักยภาพในการปฏิบัติงานกับทุก ๆ ชาติในโลก วาทะที่นายลี กวน ยูเคยประกาศไว้เปรียบเสมือนเข็มทิศในการสร้างประเทศก็คือ “การปลูกฝังความคิดและความเชื่อประชากรของเขาเพื่อให้ประชากรของเขาเชื่อในเรื่องที่จะนำประเทศสิงคโปร์ก้าวพัฒนาไปสู่ประเทศที่เจริญและศิวิไลซ์ใครที่มาขัดขวางแนวความเชื่อนี้ เขาจะขัดขวางและต่อสู้กับคนเหล่านั้นจนถึงที่สุดเพราะความคิดและความเชื่อในสิ่งที่คิดนี้ไม่สามารถสร้างขึ้นมาได้ภายในวันเดียวแต่ถ้ามาถูกทำลายโดยคนบางกลุ่มในเพียงวันเดียวประเทศของเขาจะไม่มีศักยภาพในการแข่งขันกับประเทศอื่น ๆ ได้” (somchart Jasrichai, n.d.) สิงคโปร์มีวิธีการอย่างไรในการสร้างประเทศท่ามกลางความหลากหลายทางเชื้อชาติไม่มีแม้แต่ทรัพยากรธรรมชาติ ให้กลายเป็นประเทศที่สามารถมีการพัฒนาได้มากที่สุดในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้รัฐบาลจึงจำเป็นต้องหาวิธีหรือเครื่องมือ ในการสร้างความกลมเกลียวท่ามกลางความหลากหลายของแต่ละเชื้อชาติทั้งยังต้อง

คำนึงถึงความอยู่รอดของประเทศชาติในอนาคตและความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจควบคู่ไปด้วยทำให้การศึกษากลายเป็นเครื่องมือสำคัญของรัฐบาลในการปลูกฝังให้ประชาชนภายในรัฐเป็นพลเมืองที่ดี ตามแนวความคิดที่รัฐบาลต้องการหรือวางแผนไว้โดยผ่านนโยบายการศึกษา หลักสูตร รวมทั้งตำราหรือแบบเรียนโดยเฉพาะในวิชาสังคมศึกษา ประวัติศาสตร์ และหน้าที่พลเมืองที่เป็นตัวช่วยในการทำหน้าที่ขัดเกลาเยาวชนรุ่นใหม่ให้เป็นไปตามที่รัฐบาลกำหนดไว้ผ่านแบบเรียนที่อยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของกระทรวงศึกษาธิการของรัฐบาลสิงคโปร์ที่เป็นส่วนสำคัญในการควบคุมดูแลเนื้อหาภายในแบบเรียนจำเป็นต้องสอดคล้องกับความต้องการของสภาพสังคมและนำไปสู่การสร้างการยอมรับและเข้าใจในหลากหลายของแต่ละกลุ่มเชื้อชาติ (Palida Bhuddaprasert, 2013, online) การศึกษาในระบบเริ่มจากระดับประถมศึกษา สำหรับการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา เป็นการเตรียมความพร้อมก่อนวัยเรียน 1-3 ปี ซึ่งไม่ถือเป็นการศึกษาภาคบังคับ กระทรวงศึกษาธิการเป็นผู้กำหนดแนวทางและควบคุมดูแลอย่างใกล้ชิด โดยมีกระทรวงพัฒนาชุมชน (Ministry of Community Development: MCD) ศูนย์รับผิตชอบศูนย์เด็กปฐมวัย (Childcare Center) และกระทรวงศึกษาธิการดูแลโรงเรียนอนุบาล (Kindergarten) การศึกษาของสิงคโปร์มีจุดมุ่งหมายที่จะช่วยสนับสนุนให้นักเรียนสามารถค้นพบปัญญาและศักยภาพของตน และรู้จักพัฒนาความใฝ่เรียนใฝ่รู้ไปจนตลอดชีวิต (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2553, น.94-95,101-102)

ในการศึกษาวิจัยประเทศที่เป็นกรณีศึกษาในครั้งนี้ จะเป็นการศึกษาการส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งนำไปสู่การข้อเสนอแนะเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลก (Global Citizenship) ที่เหมาะสมกับประเทศไทยต่อไป ดังวัตถุประสงค์การวิจัยประเทศที่เป็นกรณีศึกษา คือ 1) เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกในประเทศสิงคโปร์ และ 2) เพื่อนำเสนอข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกที่เหมาะสมกับบริบทของไทย

วัตถุประสงค์การวิจัย

วัตถุประสงค์ของชุดโครงการวิจัย เรื่อง แนวทางการส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลก (Global Citizenship): ประสบการณ์นานาชาติ คือ 1) เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกในต่างประเทศที่มีแนวทางการปฏิบัติที่ดี 2) เพื่อวิเคราะห์แนวทางที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกของไทย และ 3) เพื่อนำเสนอข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกที่เหมาะสมกับบริบทของไทย อย่างไรก็ตาม เนื่องจากบทความฉบับนี้เป็นกรนำเสนอผลการวิจัยเฉพาะประเทศสิงคโปร์ คือ แนวทางการส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกของประเทศสิงคโปร์ จึงนำเสนอผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์สองข้อ คือ เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกของประเทศสิงคโปร์ และเพื่อนำเสนอข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกที่เหมาะสมกับบริบทของไทย

วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัยเพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกของประเทศสิงคโปร์ ใช้การวิจัยเอกสาร เอกสารที่ศึกษา ได้แก่ เอกสาร บทความทางวิชาการและบทความวิจัยเกี่ยวกับนโยบาย หลักสูตร ของกระทรวงศึกษาธิการ สถาบันครุศึกษาแห่งชาติ โรงเรียน และนักวิชาการที่เกี่ยวข้องกับประเทศสิงคโปร์สิงคโปร์โดยศึกษาเอกสารตั้งแต่ปี พ.ศ. 2527-2558 โดยมีกรอบประเด็นที่ศึกษา คือ 1) การส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกของประเทศที่ศึกษา ได้แก่ นโยบายของรัฐ

¹ชุดโครงการวิจัย เรื่อง แนวทางการส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลก (Global Citizenship) ประสบการณ์นานาชาติ : หัวหน้าโครงการวิจัย คือ ศ.ดร.ชนิตา รักษ์พลเมือง และนักวิจัยร่วม คือ ผศ.ดร.วัลย์ อิศรางกูร ณ อยุธยา Assoc.Prof. Alexander W. Wiseman, Ph.D. ผศ.ดร.เพ็ญอรุณ ปรีดีติติก ผศ.ดร.ปองสิน วิเศษศิริ และ รศ. ดร.อาชัญญา รัตนอุบล

นโยบายของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหลักสูตรการศึกษาระดับชาติ 2) การส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกในสถานศึกษาประเทศที่ศึกษาได้แก่ นโยบายของโรงเรียนหลักสูตรและเนื้อหาวิชาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน การเรียนการสอน การประเมินผล และ 3) การส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกของเครือข่ายในประเทศ/นอกประเทศเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบบันทึกข้อมูลวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา และใช้การสนทนากลุ่ม ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีเชี่ยวชาญเกี่ยวกับการศึกษาของประเทศสิงคโปร์จำนวน 5 คนเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แนวทางในการสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Con Analysis) โดยการจัดประเภท และการสรุปย่อ

ส่วนวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอแนวทางการส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกที่เหมาะสมกับบริบทของประเทศไทยใช้การวิจัยเชิงสำรวจเพื่อสำรวจความเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกของประเทศไทย แบบสำรวจแบ่งเป็น 4 ส่วน คือ **ตอนที่ 1** ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม **ตอนที่ 2** ความเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะความเป็นพลเมืองโลกของคนไทย แบ่งเป็น 4 หัวข้อใหญ่ ได้แก่ 1) ความรู้และความเข้าใจ (Knowledge) 2) การรู้/รู้เท่าทัน (Literacy) 3) ทักษะ (Skills) และ 4) ค่านิยมและทัศนคติ (Value and Attitudes) **ตอนที่ 3** ความเห็นเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกของประเทศไทย และ**ตอนที่ 4** ความเห็นเพิ่มเติม ในการวิเคราะห์ข้อมูล คณะผู้วิจัยจึงได้แจกแบบสอบถามแบบเฉพาะเจาะจงกับครู อาจารย์ และผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ยินดีให้ความร่วมมือ จำนวน 52 คนในตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลใช้การหาค่าเฉลี่ยและวิเคราะห์เนื้อหา ส่วนในตอนที่ 2 และ 3 ใช้การหาค่าความต้องการจำเป็น (Needs Assessment) เพื่อประเมินความต้องการจำเป็นซึ่งเป็นกระบวนการประเมินเพื่อกำหนดความแตกต่างของสภาพที่เกิดขึ้นกับสภาพที่ควรจะเป็น โดยใช้สูตร Priority Needs Index (PNI)²(Lane, Crofton,& Hall (1983 Citing Witkin, 1984)สำหรับคำถามปลายเปิดในตอนที่ 4 ใช้การวิเคราะห์เนื้อหาโดยการจัดประเภท และการสรุปย่อ หลังจากวิเคราะห์แบบสำรวจแล้ว ผู้วิจัยได้นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลมาจัดประชุมระดมความคิดผู้ทรงคุณวุฒิ ได้แก่ นักวิชาการ ครู อาจารย์ และศึกษานิเทศก์ เพื่อนำเสนอแนวทางการส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกที่เหมาะสมกับบริบทของประเทศไทยอีกครั้ง โดยมีผู้ทรงคุณวุฒิเข้าร่วมประชุมระดมความคิดจำนวน 31 คน

ผลการวิจัย

1. บริบทของประเทศและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของพลเมือง

สิงคโปร์เป็นประเทศที่มีประชากรหนาแน่นที่สุดในภูมิภาคและเป็นประเทศเล็กที่สุดในภูมิภาค มีจำนวนประชากรประมาณร้อยละ 4.24 ล้านคน ประกอบด้วยชาวจีนร้อยละ 76.5 ชาวมลายูร้อยละ 13.8 ชาวอินเดียร้อยละ 8.1 และอื่น ๆ ร้อยละ 1.6 (Office of the National Council, 2010, p.94-95)

Ministry of Education, Singapore (2010) ได้กำหนดผลลัพธ์ทางการศึกษาที่พึงประสงค์ (Desired Outcomes of Education: DOE) สำหรับนักเรียนที่เรียนในระบบโรงเรียน คือ

1) มั่นใจในตนเอง (Confident Person) หมายถึง เป็นผู้ที่สามารถรับรู้อย่างเข้มแข็งว่าจะไร้อะไรก็ทำได้ สามารถปรับตัว มีความยืดหยุ่น รู้จักตนเอง เข้าใจว่าจะต้องตัดสินใจอย่างไรดีอย่างไรดีและมีวิจารณญาณ และสามารถสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ

2) สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง (Self-directed Learner) หมายถึง เป็นผู้ที่สามารถตั้งคำถาม สะท้อนกลับ มีความอดทน และมีความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตน

²การหาค่าความต้องการจำเป็น (Needs Assessment) เพื่อประเมินความต้องการจำเป็นซึ่งเป็นกระบวนการประเมินเพื่อกำหนดความแตกต่างของสภาพที่เกิดขึ้นกับสภาพที่ควรจะเป็น โดยใช้สูตร Priority Needs Index (PNI)

3) เป็นผู้อุทิศตนอย่างกระตือรือร้น (Active Contributor) หมายถึง เป็นผู้ที่สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพในกลุ่ม สร้างนวัตกรรม สามารถริเริ่มสิ่งใหม่ สามารถประเมินความเสี่ยง และมุ่งสู่ความเป็นเลิศ

นอกจากนี้ Ministry of Education, Singapore (2009) ได้กำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้หลักทางการศึกษา (The Key Stage Outcomes of Education) ทั้งในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และหลังมัธยมศึกษา โดยในระดับหลังมัธยมศึกษา ระบุว่า ผู้สำเร็จการศึกษาควรมีความภาคภูมิใจในความเป็นคนสิงคโปร์และเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างสิงคโปร์กับโลก (At the end of Post-Secondary education, students should be proud to be Singaporeans and understand Singapore in relation to the world)

2. การส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกของสิงคโปร์

2.1 นโยบายของรัฐ

นโยบายของสิงคโปร์ที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลก ได้แก่ โรงเรียนนักคิด ชาติแห่งการเรียนรู้ (Thinking Schools, Learning Nation) และเทคโนโลยีสารสนเทศ 2000

นโยบาย **“โรงเรียนนักคิด ชาติแห่งการเรียนรู้ (Thinking School, Learning Nation: TSLN)”** ส่งผลต่อการปฏิรูปสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ รวมถึงนักเรียน ครู ผู้ปกครอง คนทำงาน บริษัท องค์กรชุมชน และรัฐบาล นโยบายนี้ ส่งผลต่อการอุดมศึกษาของประเทศการปฏิรูประบบการศึกษาในครั้งนี้ตั้งเป้าหมายและกำหนดวิสัยทัศน์ว่า **“โรงเรียนนักคิด ชาติแห่งการเรียนรู้ (Thinking School, Learning Nation: TSLN)”** ซึ่งส่งผลต่อการปฏิรูปสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ รวมถึงนักเรียน ครู ผู้ปกครอง คนทำงาน บริษัท องค์กรชุมชน และรัฐบาล และยังส่งผลต่อการอุดมศึกษาของประเทศ (Chan & Ng, 2008, Online) โดยมีการตั้งเป้าหมายที่จะเป็น **“บอสตันแห่งเอเชีย (Boston of Asia)”** (Teo, 2000, Online) สอดคล้องกับที่ Rossi and Ryan (2006, Online) ระบุว่านโยบายดังกล่าวนี้เป็นจุดเริ่มต้นของการปฏิรูปการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาเพื่อที่จะตอบสนองทิศทางของสภาพเศรษฐกิจโลก รวมถึงโครงสร้างพื้นฐานที่เกิดขึ้นจากสังคมการเมืองท้องถิ่น (Local Sociopolitical) และความจำเป็นทางอุดมการณ์ทางด้านวัฒนธรรม (Cultural Ideological Needs)

นโยบายเทคโนโลยีสารสนเทศ 2000 เกิดจากการระดมความคิดของผู้บริหารจากภาครัฐและภาคธุรกิจ และจากการวิจัยเกี่ยวกับการเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของประเทศด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศในด้านต่าง ๆ มุ่งที่จะพัฒนาสิงคโปร์ไปสู่การเป็น **“เกาะแห่งปัญญา (Intelligent Island)”** ซึ่งหมายถึง การเป็นประเทศพัฒนาแล้ว เป็นเมืองที่มีเอกลักษณ์ และเป็นสังคมที่มีวัฒนธรรม **หัวใจสำคัญของนโยบายเทคโนโลยีสารสนเทศ 2000 คือ การเชื่อมต่อโยงหน่วยงานรัฐ ธุรกิจเอกชน โรงงาน สถาบันการศึกษา และครัวเรือนทุกแห่งเข้าด้วยกันด้วยเครือข่ายใยแก้วนำแสง (Fiber Optic Cables) และเครือข่ายการสื่อสารไร้สาย (Wireless)** (Fuangarun Preededilok, 2015, p.1-2)

2.2 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและภารกิจของหน่วยงาน

หน่วยงานที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลก ได้แก่ กระทรวงศึกษาธิการ และสถาบันการศึกษาแห่งชาติ (National Institute of Education: NIE)

กระทรวงศึกษาธิการทำหน้าที่ในการขึ้นนโยบายการศึกษาไปสร้างระบบและนำไปปฏิบัติ กระทรวงฯ จะควบคุมการพัฒนาและการบริหารให้กับรัฐบาล การได้รับความช่วยเหลือจากรัฐ โรงเรียนประถม โรงเรียนมัธยม วิทยาลัย และสถาบันกลางการศึกษา (Centralised Institute) รวมถึงโรงเรียนเอกชน หน่วยงานของกระทรวงฯ ที่รับผิดชอบเกี่ยวกับหลักสูตร คือ Curriculum Planning and Development Division และ Curriculum Policy Office (Chanita Rulcspollmung, et al, p.319)

NIE มีหน้าที่ในการผลิตครูสอนในโรงเรียน พัฒนาครู และวิจัยทางการศึกษา ปัจจุบันเปิดสอนหลักสูตรทั้งในระดับประกาศนียบัตร ปริญญาบัณฑิต และบัณฑิตศึกษาด้านการผลิตครู เช่น NIE มีสถาบัน (Academic Group) คือ

Humanities and Social Studies Education (HSSE) ซึ่งจัดการเรียนการสอนในโปรแกรมที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลก รวมถึงงานวิจัยด้วย (NIE, n.d.a, n.d.b, Online)

2.3 หลักสูตรระดับชาติ

จากนโยบายต่าง ๆ ข้างต้น สิงคโปร์จึงมีแนวปฏิบัติในการส่งเสริมความเป็นพลเมืองในระดับประถมและมัธยมศึกษาซึ่งเป็นความร่วมมือระหว่างครูและผู้ปกครอง ผ่านระบบโรงเรียนโดยมีการกำหนดหลักสูตรที่จะเป็นเครื่องมือในการส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกของเด็กและเยาวชน ได้แก่ Civics and Moral Education (CME), Character and Citizenship Education (CCE), Social Studies (SS) และ Combined Humanities โดยหน่วยงาน Curriculum Planning and Development Division และ Curriculum Policy Office กระทรวงศึกษาธิการ มีหน้าที่ในการสร้าง พัฒนา นำหลักสูตรไปใช้ และประเมินผลการใช้หลักสูตร ในคู่มือหลักสูตรจะประกอบด้วย เป้าหมาย/เนื้อหา วิธีการสอน และวิธีการประเมินผล รวมถึงรายละเอียดต่างๆ ที่จำเป็นดังตัวอย่างเช่น

1) เป้าหมาย/เนื้อหา

CME มีเป้าหมายให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่ดีประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 ประการ คือ ความรู้เกี่ยวกับศีลธรรม (Moral Knowing) ความเชื่อเกี่ยวกับศีลธรรม (Moral Feeling) และพฤติกรรมที่แสดงถึงศีลธรรม (Moral Action) โดยเริ่มจากสิ่งแวดล้อมที่อยู่ใกล้ตัวมากที่สุดคือ ครอบครัว (Family) ขยายไปยังโรงเรียน (School) ชุมชน (Community) ประเทศชาติ (Nation) และโลก (World) โดยมีการกำหนดขอบเขตเนื้อหาแต่ละระดับชั้นไว้ชัดเจน

CCE มีเป้าหมายที่เน้นการเชื่อมต่อกับค่านิยมหลัก (Core Values) สมรรถนะทางสังคมและอารมณ์ (Social and Emotional Competencies) และการเป็นพลเมืองที่รู้เท่าทัน (Civic Literacy) การตระหนักถึงโลก (Global Awareness) และมีทักษะข้ามวัฒนธรรม (Cross-cultural Skills) เนื้อหามีคำถามหลัก (Key Questions) ประกอบด้วย 6 ขอบเขต (Domain) ได้แก่ 1) ตนเอง (Self) 2) ครอบครัว (Family) 3) โรงเรียน (School) 4) ชุมชน (Community) 5) ประเทศชาติ (Nation) และ 6) โลก (World)

SS มีเป้าหมายในการเตรียมนักเรียนให้เป็นพลเมืองในอนาคตด้วยการช่วยให้นักเรียนเข้าใจความเชื่อมโยงถึงกันระหว่างสิงคโปร์และโลกมากขึ้น และมีความชื่นชมความซับซ้อนประสบการณ์ของมนุษย์ เนื้อหาของหลักสูตรนี้อยู่ภายใต้ขอบเขตผลสัมฤทธิ์ การเรียน 3 ด้าน คือ ความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skills) และค่านิยม (Values) ซึ่งนักเรียนจะได้รับการพัฒนาเพื่อให้เป็นพลเมืองที่มีข้อมูลข่าวสาร มีความหวังใจ และมีส่วนร่วมในมุมมองที่มีต่อโลก (Global Outlook)

2) วิธีการสอน

CME ใช้การสอนแบบเน้นกระบวนการ (Process-based Approach) ได้แก่ การสอนแบบเน้นการเล่าเรื่อง (Narrative Approach) การสอนแบบเน้นการใคร่ครวญ (Consideration Approach) การเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ (Experiential Learning Approach) การเรียนแบบพัฒนาความรู้ (Cognitive Development Approach) และการสอนแบบเน้นการปรับด้วยความกระจ่างในค่านิยม (Modified Values Clarification Approach)

CCE วิธีการสอนใช้กลุ่มทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ (Constructivist Theories) ซึ่งเป็นทฤษฎีที่ว่าด้วยการสร้างความรู้ของผู้เรียนเน้น 'ทำไม (why)' และ 'อย่างไร (how)' แทน 'อะไร (what)' ครูจัดการเรียนการสอนโดยใช้วิธีการสอนแบบเน้นกระบวนการ (Process-based Approaches)

SS วิธีการสอนใช้การสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (Inquiry Approach) สอนด้วยการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์การสืบเสาะหาความรู้ (Inquiry Learning) และการเรียนรู้ตามสภาพจริง (Authentic Learning) SS ช่วยให้นักเรียนเข้าถึงและเข้าใจความรู้ที่เกี่ยวข้อง พัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Critical Thinking Skill) และทักษะกระบวนการคิดไตร่ตรองทวนสอบ (Reflective Thinking Skill) รวมทั้งชื่นชมมุมมองที่หลากหลาย (Multiple Perspectives)

3) วิธีการประเมินผล

CME ใช้การประเมินผลย่อย (Formative Assessment) ได้แก่ การประเมินผลจากแฟ้มสะสมงาน (Portfolio Assessment) การเขียนบันทึกรายวัน (Journaling) การสะท้อนคิดด้วยตนเองของนักเรียน (Pupil's self-reflection) การประเมินด้วยตนเอง และผู้อื่น (Self and Peer Evaluation) การแสดงบทบาทสมมติ (Role Play) โครงการงาน (Project Work) และการเรียนรู้ด้วยการบริการสังคม (Service Learning)

CCE ใช้การประเมินแบบนักเรียนเป็นศูนย์กลางและแบบใช้โรงเรียนทั้งระบบ (Student Centric & Whole School Approach) ได้แก่การประเมินด้วยตนเอง (Self-assessment) การประเมินด้วยผู้อื่น (Peer-assessment) และการประเมินด้วยครู (Teachers-assessment)

SS ใช้การประเมินผลย่อย (Formative Assessment) และการประเมินผลสรุป (Summative Assessment)

3. การส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

โรงเรียนที่ศึกษาในครั้งนี้แบ่งเป็นโรงเรียนระดับประถมศึกษา ได้แก่ Zehenghua Primary School, East Coast Primary School และ Yio Chu Kang Primary School ส่วนโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา ได้แก่ Zhenghu Secondary School, Balestier Hill Secondary School และ Unity Secondary School โรงเรียนเหล่านี้จะจัดการเรียนการสอนโดยยึดคู่มือหลักสูตรในวิชา Civics and Moral Education (CME), Character and Citizenship Education (CCE), Social Studies (SS) เป็นหลัก ประกอบด้วย เป้าหมาย/เนื้อหา วิธีการสอน และวิธีการประเมินผล แต่สามารถจัดกิจกรรมเสริมที่ส่งเสริมได้ เช่น East Coast Primary School กิจกรรมต่างๆ ที่ส่งเสริมความเป็นพลเมือง อาทิ International Friendship Day (IFD) ในปี 2014 หัวข้อในการจัดงาน IFD คือ 'The World in Singapore' กิจกรรมนี้จัดขึ้นเนื่องจากสิงคโปร์เป็นประเทศที่มีผู้ย้ายถิ่น การที่มีความร่ำรวยและมีวัฒนธรรมที่แตกต่างมารวมกันทำให้สิงคโปร์เป็นเมืองที่มีคนที่มีมาจากทั่วโลกและโลกทุกวันนี้มีมีความเชื่อมต่อกันมากขึ้น สิงคโปร์มีความจำเป็นที่จะต้องมองภาพระดับโลกและดำเนินงานภายใต้ความหลากหลายของชาติต่างๆ แต่ในขณะที่เดียวกันจะต้องไม่ลืมรากเหง้าของสิงคโปร์ (East Coast Primary School, 2015, Online) ส่วน Yio Chu Kang Primary School วิชา CCE มีหัวข้อที่เกี่ยวกับความเป็นนานาชาติ (Intenationalisation) จำแนกเป็นเรื่องสหศึกษาของนักเรียนนานาชาติ (International Students Integration) วันมิตรภาพนานาชาติ (International Friendship Day: IFD) และการท่องเที่ยวเพื่อเรียนรู้ก่อนไปต่างประเทศ (Pre-overseas Learning Journey) (Yio Chu Kang Primary School, 2015, Online)

สำหรับโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา Balestier Hill Secondary School วิชากลุ่ม Humanities ประกอบด้วยวิชา Geography, History และ Social Studies มีบทเรียนที่หลากหลายเพื่อช่วยให้นักเรียนเข้าใจโลกที่อาศัยอยู่ท่ามกลางโลกาภิวัตน์และความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทำให้ความเชื่อมโยงและการพึ่งพาอาศัยกันระหว่างประเทศต่าง ๆ เพิ่มขึ้น โรงเรียนจะสร้างให้นักเรียนมีผู้ที่มีทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Critical Thinking Skill) และการสื่อสาร (Communication Skill) รวมทั้งมุมมองเกี่ยวกับโลก (Global Perspectives) เพื่อก้าวไปสู่การเป็นผู้ที่มีความมั่นใจ และเป็นผู้อุทิศตนที่มีความกระตือรือร้น (Active Contributors) และเป็นพลเมืองที่มีความห่วงใย (Concerned citizens) (Balestier Hill Secondary School, 2013, Online) และ Unity Secondary School วิชา Combined Humanities เป็นวิชาบังคับสำหรับนักเรียนมัธยมหลักสูตรเร่งรัด (Express) และปกติสายวิชาการ (Normal Academic) ซึ่งนักเรียนทุกคนจะต้องเรียนวิชา Social Studies และเลือกเรียนวิชาเลือก คือ Geography หรือ History วิชา Social Studies จะช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับเหตุการณ์สำคัญที่อยู่ล้อมรอบสิงคโปร์และช่วยให้นักเรียนพัฒนาการรับรู้ในถิ่นที่อยู่ รวมถึงการวิเคราะห์แนวโน้มของความก้าวหน้าของโลกาภิวัตน์และเทคโนโลยี ซึ่งวิชานี้จะช่วยนักเรียนพัฒนามุมมองเกี่ยวกับโลกและพัฒนาความเข้าใจการพึ่งพาซึ่งกันและกันในโลกที่เราอาศัยอยู่ (Unity Secondary School, 2015, Online)

4. แนวทางการส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกที่เหมาะสมกับบริบทกับประเทศไทย

ก่อนที่จะนำเสนอแนวทางการส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกสำหรับประเทศไทยผ่านประสบการณ์ของประเทศสิงคโปร์ คณะผู้วิจัยได้ศึกษาการดำเนินงานในสภาพจริงและแนวทางที่ควรจะดำเนินการเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกของไทยด้วย โดยการแจกแบบสำรวจประเมินความต้องการจำเป็น Priority Needs Index (PNI)³ กับผู้บริหาร นักวิชาการ/นักการศึกษา และครู 5 อันดับแรก (Ranking) ที่ต้องเร่งแก้ปัญหาหรือต้องได้รับการพัฒนา ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ความเห็นเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกของไทย

อันดับ Ranking	ประเด็น	แนวทางที่ ควร ดำเนินการ (I)	การ ดำเนินงาน ในสภาพ จริง (D)	(PNI)
ก	นโยบาย			
1	รัฐบาลและสถานศึกษามีนโยบายและแผนการเตรียมความพร้อมให้บุคลากรโดยเฉพาะครูผู้สอน	4.642	2.264	11.035
2	มีการกำหนดเป้าหมายของความเป็นพลเมืองโลกสำหรับคนไทยอย่างชัดเจน	4.604	2.528	9.555
3	มีการกำหนดนิยามและคุณลักษณะของความเป็นพลเมืองโลกอย่างชัดเจน	4.642	2.623	9.371
4	สถาบันการศึกษามีแผนงานรองรับนโยบาย	4.566	2.528	9.304
5	รัฐบาลมีนโยบายส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกอย่างชัดเจน	4.566	2.623	8.874
ข	หลักสูตรและเนื้อหาสาระ			
1	เนื้อหาครอบคลุมประเด็นเกี่ยวกับการพัฒนาที่ยั่งยืน	4.774	2.264	11.979
2	บูรณาการแนวคิดความเป็นพลเมืองโลกกับกลุ่มสาระต่าง ๆ	4.566	2.075	11.372
3	บูรณาการแนวคิดความเป็นพลเมืองโลกในกิจกรรมประจำวันของโรงเรียน	4.566	2.208	10.769
4	เนื้อหาครอบคลุมประเด็นเกี่ยวกับความเป็นไปของโลก (Global Awareness) ความเชื่อมโยงของโลก (Global Connectivity) ประเด็นปัญหาต่าง ๆ ของโลก (Global Issues)	4.566	2.358	10.080
5	เนื้อหาครอบคลุมประเด็นเกี่ยวกับความขัดแย้งและสันติภาพ	4.547	2.377	9.867
		แนวทางที่ ควร ดำเนินการ	การ ดำเนินงาน	

³อ่านเพิ่มเติมได้ใน Lane, Crofton, & Hall (1983 Citing Witkin, 1984)

อันดับ Ranking	ประเด็น	ดำเนินการ (I)	ในสภาพ จริง (D)	(PNI)
ค	การจัดการเรียนการสอน/การเรียนรู้			
1	จัดทำคู่มือการสอนสำหรับครู (Teaching Manual) โดยเชื่อมโยงแนวคิดความเป็นพลเมืองโลกกับตัวชี้วัดในหลักสูตรอย่างชัดเจน	4.434	2.075	10.457
2	เรียนรู้จากประสบการณ์จริง (Experiential Learning)	4.792	2.642	10.308
3	จัดการเรียนรู้โดยแก้ปัญหาจากการวิจัย (Research-based Instruction)	4.472	2.208	10.125
4	เน้นการคิดวิเคราะห์ (Criticality-base Instruction) โดยเลือกพิจารณาประเด็นปัญหา เหตุการณ์/สถานการณ์จริงที่เกิดขึ้นในโลก	4.623	2.434	10.117
5	สอนแบบชัดแจ้ง (Explicit Teaching) เพื่อเรียนรู้ แนวคิดทักษะความรู้ และทัศนคติของการมีใจที่เปิดกว้างยอมรับความเป็นนานาชาติ	4.509	2.660	8.338
ง	การวัดและประเมินผล			
1	การประเมินตนเอง (Self-assessment)	4.642	2.491	9.984
2	การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่หลากหลาย	4.755	2.660	9.958
3	การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่หลากหลาย	4.755	2.660	9.958
4	การประเมินโดยผู้อื่น (Peer-assessment)	4.509	2.472	9.189
5	การวัดประเมินผลที่เน้นทักษะ ค่านิยม มากกว่าความรู้ความเข้าใจ	4.321	2.283	8.805
จ	ครูและบุคลากร			
1	มีกลไกในการช่วยเหลือและติดตาม (Coaching & Mentoring) และการดำเนินงานของครูผู้สอนอย่างเป็นระบบ	4.585	2.094	11.419
2	มีกลไกในการช่วยเหลือและติดตาม (Coaching & Mentoring) การดำเนินงานของครูผู้สอนอย่างเป็นระบบ	4.585	2.094	11.419
3	ครูผู้สอนมีพันธกิจในการพัฒนาตนเองให้มีความรู้ความสามารถในการสอนและการจัดการเรียนรู้ด้านความเป็นพลเมืองโลก	4.547	2.283	10.295
4	ครูผู้สอนร่วมกันสร้างเครือข่ายเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ (Professional Learning Community) ด้านพลเมืองโลกศึกษา	4.623	2.396	10.292
5	กระทรวงศึกษาธิการจัดฝึกอบรมครูประจำการ (In-service) เกี่ยวกับแนวคิด แนวปฏิบัติวิธีการสอนแบบต่างๆ ที่เสริมสร้างความเป็นพลเมืองโลก	4.472	2.189	10.209

ที่มา: ปรับปรุงจาก (Chanita Rulcspollmung, et al, a.d., p. 424-426

จากตารางข้างต้นจะเห็นว่าด้านที่จะต้องได้รับการแก้ไขหรือพัฒนาเป็นอันดับแรกแยกตามประเด็น **ประเด็นด้าน 'นโยบาย'** คือ รัฐบาลและสถานศึกษามีนโยบายและแผนการเตรียมความพร้อมให้บุคลากรโดยเฉพาะครูผู้สอน (PNI = 11.035) **ด้าน 'หลักสูตรและเนื้อหาสาระ'** คือ การพัฒนาที่ยั่งยืนซึ่งเป็นหัวข้อในเรื่องความเป็นพลเมืองโลก (PNI = 11.979) **ด้าน 'การจัดการสอน/การเรียนรู้'** คือ จัดทำคู่มือการสอนสำหรับครู (Teaching Manual) โดยเชื่อมโยงแนวความคิดความเป็นพลเมืองโลกกับตัวชี้วัดในหลักสูตรอย่างชัดเจน (PNI = 10.457) **ด้าน 'การวัดและประเมินผล'** คือ การประเมินตนเอง (Self-assessment) (PNI = 9.984) และ **ด้าน 'ครูและบุคลากร'** คือ กลไกในการช่วยเหลือและติดตาม (Coaching & Mentoring) และการดำเนินงานของผู้บริหารอย่างเป็นระบบ (PNI = 11.419)

จากการศึกษาข้อมูลของไทยและสิงคโปร์ ทั้งจากการวิจัยเอกสารการวิจัยเชิงสำรวจ และการสนทนากลุ่มสามารถสรุปเป็นแนวทางการส่งเสริมความเป็นพลเมืองสำหรับไทยได้ดังนี้

4.1 มีเป้าหมายชาติและนโยบายชัดเจน ไทยต้องกำหนดเป้าหมายชาติให้ชัดเจนว่าคนไทยจะต้องมี ความเป็นพลเมืองไทยและความเป็นพลเมืองโลกอย่างไร เช่น มินิยาม และคุณลักษณะอย่างไร มีการกำหนดนโยบายที่ชัดเจน โดยเกิดจากการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง มีระยะเวลาเตรียมการที่เหมาะสม และมีหน่วยงานที่รับผิดชอบ สามารถนำไปปฏิบัติอย่างจริงจัง มีกระบวนการกำกับติดตามอย่างจริงจัง

4.2 ปรับปรุงหลักสูตรทั้งระบบ แนวทางการส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกของไทยจะเป็นรายวิชาหรือแทรกอยู่ในรายวิชา จะขึ้นอยู่กับปรับปรุงหลักสูตรทั้งระบบว่ามีกี่กลุ่มสาระ มีกลุ่มสาระใดบ้าง มีการบูรณาการเนื้อหาในรายวิชาหรือกิจกรรม ที่สำคัญต้องยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ แล้วจึงย้อนกลับมาว่าจะมีหลักสูตรเช่นไรโดยให้ความสำคัญกับเป้าหมาย/เนื้อหา วิธีการสอน และวิธีการประเมินผล

4.3 ทันสถานการณ์ หลักสูตรควรมีเนื้อหาครอบคลุม เชื่อมโยงกับประเด็นที่เกี่ยวข้องกับความเป็นไปของโลกในปัจจุบันและอนาคต สามารถบูรณาการกับกิจกรรมประจำวันได้เช่น การพัฒนาที่ยั่งยืน ความขัดแย้ง และสันติภาพ

4.4 มีแนวปฏิบัติเป็นมาตรฐาน ไทยจะต้องจัดทำแนวปฏิบัติในการส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกที่เป็นมาตรฐาน เช่นเดียวกับที่สิงคโปร์ได้จัดทำคู่มือหลักสูตร ทำให้กระทรวงศึกษาธิการ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และผู้ที่เกี่ยวข้องต้องเข้าใจตรงกันและสามารถปฏิบัติไปในทิศทางเดียวกัน

4.5 มีส่วนร่วมทำงานอย่างจริงจัง แนวทางการส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกจะเกิดขึ้นได้ในประเทศไทยทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องจะต้องมีส่วนร่วมทำงานอย่างจริงจัง มีการมอบหมายหน่วยงานรับผิดชอบอย่างชัดเจน เช่น หน่วยงานที่ให้ข้อมูล หน่วยงานให้คำแนะนำ หน่วยงานกำกับติดตาม หน่วยงานประเมิน เป็นต้น

4.6 พัฒนาผู้บริหาร และครู ในการนำนโยบายหรือแนวคิดต่าง ๆ ไปใช้ในสถานศึกษาจะต้องมีการทำความเข้าใจให้กับผู้ที่นำไปปฏิบัติ เช่น การจัดอบรม การช่วยเหลือและติดตาม (Coaching & Mentoring) และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และพัฒนาาร่วมกันในเวทีเครือข่ายชุมชนแห่งการเรียนรู้ (Professional Learning Community: PLC) ควรเริ่มทำความเข้าใจตั้งแต่บัณฑิตศึกษาคูครูจนกระทั่งผู้บริหารและครูประจำการ โดยเนื้อหา สาระ และเทคนิคให้สอดคล้องกับกลุ่มบุคคลที่จะนำไปใช้ปฏิบัติ

อภิปรายผล

1. แนวทางการส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกของประเทศสิงคโปร์

1.1 นโยบายมีเอกภาพ เนื่องจากสิงคโปร์เป็นประเทศที่มีขนาดเล็ก ประชากรจำนวนไม่มาก และ รัฐบาลมีเสถียรภาพ จึงทำให้สามารถประกาศใช้นโยบายได้อย่างมีเอกภาพ ทุกหน่วยงานที่อยู่ภายใต้การกำกับควบคุมของ รัฐบาลนำไปปฏิบัติใช้ในทิศทางเดียวกัน และเมื่อมีการประเมินผล หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะมีการปรับเปลี่ยน ดังจะเห็นได้ว่า

แนวทางการส่งเสริมความเป็นพลเมืองของสิงคโปร์มีพัฒนาการมาอย่างต่อเนื่องหากนับตั้งแต่เริ่มประวัติศาสตร์สมัยใหม่
ระยะที่ 1 (ค.ศ.1945-1965) จนกระทั่งถึงระยะที่ 3 (ค.ศ.1997-ปัจจุบัน) การส่งเสริมความเป็นพลเมืองปรับเปลี่ยนจาก
ส่งเสริมพลเมืองเพื่อประเทศไปสู่การพลเมืองโลก เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทที่เปลี่ยนแปลงไป และแนวทางการส่งเสริมความ
เป็นพลเมืองโลกจะสอดคล้องกับนโยบายหลักของประเทศด้วย เช่น แนวทางการส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกในปัจจุบันจะ
อยู่ภายใต้ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาที่พึงประสงค์ (Desired Outcomes of Education: DOE) และผลลัพธ์การเรียนรู้หลัก
ทางการศึกษา (The Key Stage Outcomes of Education) เป็นต้น

1.2 หลักสูตรมีเอกลักษณ์ ระบบการศึกษาเป็นการบูรณาการพหุวัฒนธรรม (Multicultural) และโลก
ศึกษา (Global Education) ผ่านวิชาต่าง ๆ เช่น สังคมศึกษา (Social Studies) เนื้อหาไม่เน้นเฉพาะบริบทของสิงคโปร์ แต่ให้
ความสนใจมุมมองนานาชาติ ให้นักเรียนสนใจความต้องการท้องถิ่น ประเทศชาติ และโลก ดังเช่นที่ Li-Ching Ho ให้
ความเห็นไว้ว่าสิ่งที่ทำให้หลักสูตรสังคมศึกษาของสิงคโปร์น่าสนใจคือมีการจัดการอย่างไรที่มีการรวมความต้องการของ
ท้องถิ่น ประเทศชาติ และโลกไปสู่ผู้เรียน (Lee, 1997)

1.3 หลักสูตรทันกับการเปลี่ยนแปลง สิงคโปร์มีการปรับปรุงหลักสูตรให้ทันสมัยและสอดคล้องกับ
ประเทศและโลกที่เปลี่ยนแปลงไป ดังจะเห็นได้จากหัวข้อประวัติศาสตร์สมัยใหม่แต่ละระยะที่ส่งผลการปรับปรุงหลักสูตร

1.4 แนวทางการเรียนการสอนชัดเจน กระทรวงศึกษาธิการสิงคโปร์ได้จัดทำคู่มือหลักสูตรซึ่งเป็นที่
แนวทางที่ชัดเจนว่าครู นักเรียน ผู้ปกครอง และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องจะต้องปฏิบัติอย่างไร เพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานเดียวกัน
ขณะเดียวกันในคู่มือยังให้ทางเลือกเพื่อผู้ใช้สามารถปรับใช้ได้อย่างเหมาะสมและมีความหลากหลาย

1.5 กลุ่มเป้าหมายชัดเจน ในคู่มือหลักสูตร CCE, CME และ SS ระบุไว้อย่างชัดเจนว่าจะให้นักเรียน
ตั้งแต่ประถมศึกษาปีที่ 5 ขึ้นไปเรียนรู้เกี่ยวกับโลก ซึ่งวัยก่อนหน้าจะเป็นช่วงอายุที่จะต้องเรียนรู้เรื่องใกล้ตัวก่อนที่จะขยาย
ไปศึกษาสิ่งที่กว้างออกไป

1.6 ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง จากเป้าหมาย/เนื้อหา วิธีการสอน และวิธีการประเมินสะท้อนให้เห็นว่าการ
จัดการเรียนการสอนเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

1.7 การเริ่มจากสิ่งใกล้ตัวนักเรียนสำคัญ สิงคโปร์ให้ความสำคัญกับครอบครัวมากเนื่องจากเป็นที่
เรียนแห่งแรกของเด็กและพื้นฐานที่สำคัญของสังคม จึงเริ่มให้เด็กเรียนรู้จากตนเอง ครอบครัว แล้วขยายไปยังชุมชน
ประเทศชาติ และโลก

1.8 การจัดทำและจัดเก็บสารสนเทศอย่างมีระบบ สิงคโปร์เป็นประเทศที่มีการจัดทำและจัดเก็บ
สารสนเทศอย่างเป็นระบบ ทำให้มีข้อมูลในการตัดสินใจได้อย่างแม่นยำ รวมทั้งมีการเผยแพร่สารสนเทศไว้ในเว็บไซต์ ทำ
ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องหรือได้รับผลกระทบสามารถเข้าถึงข้อมูลได้อย่างทั่วถึง

2. แนวทางการส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกที่เหมาะสมกับบริบทของประเทศไทย

2.1 นโยบายแต่ละระดับมีความชัดเจน จากการสำรวจความต้องการจำเป็น (PNI) พบว่าไทยยังขาด
นโยบายที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองตั้งแต่ระดับประเทศ ระดับกระทรวง และระดับสถานศึกษา ส่งผลการนำไปสู่การ
ปฏิบัติ จึงควรมีการจัดทำนโยบายแต่ละระดับให้ชัดเจนซึ่งควรผ่านการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องตามเจตนารมณ์
ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ได้แก่ องค์การภาครัฐ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การภาคเอกชน
องค์การวิชาชีพ องค์การศาสนา สถานประกอบการ ครอบครัวยุ หรือสถาบันอื่น

2.2 ครูเป็นผู้มีบทบาทสำคัญ จากการสำรวจความต้องการจำเป็น (PNI) พบว่าสิ่งที่จำเป็นต้องได้รับ
การพัฒนามากที่สุดสองอันดับแรก คือ (1) มีกลไกในการช่วยเหลือและติดตาม (Coaching & Mentoring) และการ
ดำเนินงานของครูผู้สอนอย่างเป็นระบบ และ (2) มีกลไกในการช่วยเหลือและติดตาม (Coaching & Mentoring) การ

ดำเนินงานของครูผู้สอนอย่างเป็นระบบ ดังนั้น นอกเหนือจากการมีนโยบายทุกระดับอย่างชัดเจนแล้ว ในการขับเคลื่อนความเป็นพลเมืองโลกจึงควรเริ่มต้นที่การพัฒนาครู การให้ความช่วยเหลือครูอย่างเป็นระบบ

2.3 การจัดทำและจัดเก็บสารสนเทศอย่างเป็นระบบ มีการจัดทำและจัดเก็บสารสนเทศอย่างเป็นระบบสามารถนำมาใช้การตัดสินใจได้อย่างรวดเร็วและแม่นยำ ผู้ที่เกี่ยวข้องหรือได้รับผลกระทบสามารถเข้าถึงข้อมูลได้อย่างทั่วถึง

2.4 อดีตเป็นบทเรียนที่สำคัญ ไทยล้มเหลวกับการนโยบายการศึกษาที่จัดทำขึ้นมาหลายครั้ง เนื่องจากไม่ได้นำความล้มเหลวในอดีตมาเป็นบทเรียน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

นำบทเรียนที่ได้จากประเทศต่าง ๆ มาใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างจริงจัง เช่น นำแนวปฏิบัติที่ดีที่สอดคล้องกับบริบทประเทศไทยมาใช้ในการจัดทํานโยบายและแผน รวมถึงการนำไปสู่การปฏิบัติ เช่น

1.1 เป้าหมาย/เนื้อหาของวิชาแต่ละวิชาควรระบุผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียนหรือสิ่งที่คาดหวังจากผู้เรียน แบ่งตามระดับชั้นและสอดคล้องกับวัยของผู้เรียน เช่น ในสิงคโปร์จะให้ผู้เรียนเรียนรู้ความเป็นพลเมืองโลกตั้งแต่มัธยมศึกษาปีที่ 5-6 เนื่องจากชั้นก่อนหน้านี้อาจจะเป็นการเรียนรู้เกี่ยวกับครอบครัว ชุมชน และประเทศของตนก่อน

1.2 วิธีการสอนในคู่มือการสอนรายวิชาต่าง ๆ ระบุตัวอย่างวิธีการสอน ดังเช่นของสิงคโปร์ในวิชา Civics and Moral Education (CME), Character and Citizenship Education (CCE) และ Social Studies (SS) จะเน้นการสอนแบบเน้นกระบวนการ (Process-based Approach) อาทิ การสอนแบบเน้นการถ่ายทอดทางวัฒนธรรม (Cultural Transmission Approach) เน้นค่านิยมที่พึงปรารถนาที่จะพึงประสงค์และมีความสำคัญต่อมรดกทางวัฒนธรรม การสอนแบบนี้ ได้แก่ การแสดงบทบาทสมมติ แลกเปลี่ยนการแสดงออกทางวัฒนธรรมและรักษาหลักการ และรวมถึงวัฒนธรรมในโรงเรียนด้วยการสอนแบบเน้นการเล่าเรื่อง (Narrative Approach) (หรืออาจใช้ว่า Story Telling) โดยครูสามารถเล่าเรื่องที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม วีรบุรุษ และเรื่องประจำวัน เพื่อช่วยให้นักเรียนเข้าใจความจำเป็นที่จะต้องฝึกฝนค่านิยมที่ดี และเพื่อให้นักเรียนเข้าใจผ่านแบบฝึกหัดสะท้อนกลับโดยผู้สอนสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับวิธีการสอนแบบอื่น ๆ ได้ซึ่งในคู่มือการสอนวิชาต่าง ๆ ของไทย สามารถระบุตัวอย่างวิธีการสอนที่เป็นแนวปฏิบัติที่ดีเพื่อผู้สอนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้

1.3 วิธีการประเมินผล ใช้การประเมินแบบนักเรียนเป็นศูนย์กลางและแบบใช้โรงเรียนทั้งระบบ (Student Centric & Whole School Approach) ในคู่มือการสอนรายวิชาต่าง ๆ ระบุตัวอย่างวิธีการประเมินผลผู้เรียน ดังเช่นของสิงคโปร์ในวิชา Civics and Moral Education (CME), Character and Citizenship Education (CCE) และ Social Studies (SS) จะระบุวิธีการประเมินผลผู้เรียนไว้ โดยผู้สอนสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับวิธีการประเมินผลแบบอื่น ๆ ได้ซึ่งในคู่มือการสอนวิชาต่าง ๆ ของไทย สามารถระบุตัวอย่างวิธีการประเมินผลที่เป็นแนวปฏิบัติที่ดีเพื่อผู้สอนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ รวมทั้งอาจยกตัวอย่างเครื่องมือการประเมินเพิ่มเติม เช่น แบบประเมินผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการนํานโยบายและแผนที่เกี่ยวข้องกับความเป็นพลเมืองโลกไปใช้ในด้านต่าง ๆ เช่น ความรู้ ความเข้าใจและการนำไปประยุกต์ใช้ของผู้บริหารและครู และความรู้ ทักษะและทัศนคติของผู้เรียนในระดับชั้นพื้นฐานและอุดมศึกษา

2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับรายวิชาและกิจกรรมที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกของผู้เรียนในระดับระดับชั้นพื้นฐานและอุดมศึกษาเพื่อหาแนวปฏิบัติที่ดีในรูปแบบต่าง ๆ รวมทั้งขยายผลไปยังกลุ่มอื่น ๆ ที่ไม่ใช่เฉพาะที่อยู่ในระบบการศึกษา เช่น ชุมชน ประชาชนทั่วไป คนวัยทำงานในองค์กรต่าง ๆ

2.3 ควรมีการศึกษาวิจัยเพื่อสร้างนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกของผู้บริหาร ครู และผู้เรียนในระดับระดับชั้นพื้นฐานและอุดมศึกษา เช่น นวัตกรรมเกี่ยวกับสื่อการเรียนรู้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสื่อมัลติมีเดีย

2.4 ควรมีการศึกษาวิจัยประโยชน์หรือผลดีที่ได้จากการส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกเพื่อเป็นข้อมูลในการจูงใจให้มีขยายผลการส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกออกไป

บรรณานุกรม

- Balestier Hill Secondary School. (2013). *Humanities*. Retrieved from <http://www.balestierhillsec.moe.edu.sg/departments/humanities.html>
- Chan, D., & Ng, P.T. (2008). *Similar Agendas, Diverse Strategies: The Quest for a Regional Hub of Higher Education in HongKong and Singapore*. Retrieved from <http://www.palgravejournals.com/hep/journal/v21/n4/full/hep200819a.html>
- Chanita Rukspollmuang, et al. (n.d.). *Research Report Title Guidelines to Promote Global Citizenship: International Experiences*. (Mimeographed) (In Thai)
- East Coast Primary School. (2015). *Character & Citizenry Education*. Retrieved from http://www.eastcoastpri.moe.edu.sg/curriculum/cc_edu.html
- Fuangerun Preededilok. (2015). *Trends and Directions Development of International Education to Promote Education Hub in Singapore*. (Mimeographed) (In Thai)
- Lee, H. L. (1997). *National Education*. Retrieved from www.moe.gov.sg/speeches/1997/170597.htm. Singapore: Ministry of Education.
- Lister, A. (1995). Educating Beyond the Nation. *International Review of Education*, 41(1/2), 109-118.
- Ministry of Education, Singapore. (2009). *The Key Stage Outcomes of Education*. Retrieved from <http://www.moe.gov.sg/education/desired-outcomes/>
- Ministry of Education, Singapore. (2010). *Desired Outcomes of Education*. Retrieved from <http://www.moe.gov.sg/education/desired-outcomes/>
- NIE. (n.d.a). *Programmes*. Retrieved from <http://www.nie.edu.sg/humanities-and-social-studies-education/programmes>
- NIE. (n.d.b). *Research Projects*. Retrieved from <http://www.nie.edu.sg/research/research-projects>
- Office of the National Council. (2010). *Field Trip Report of Training and Personnel Development Project to Professional in Policy Development and Educational Planning*. Bangkok: Pimdee Printing House. (In Thai)
- Palida Bhuddaprasert. (2013). *Indicat 'Education' Build 'Singapore Nation' History Starting Point to Understand Economic Politic Lead Asean*. Retrieved from <https://www.tcijthai.com/news/2013/29/scoop/2275> (In Thai)

- Rossi, T., & Ryan, M. (2006). *National Education as a 'civic' Literacy in a Globalized World: The Challenges Facing Education in Singapore. Discourse: Studies in the Cultural Politics of Education*. Retrieved from <http://dx.doi.org/10.1080/01596300600676110>.
- Somchart Jasrichai. (n.d.). *Asean Top People of Singapore*. Retrieved from <http://www.fpps.or.th/news.php?detail=n1408395388.news> (In Thai)
- Teo, C. H. (2000). *"Education Towards the 21st Century"- Singapore's Universities of Tomorrow. Address in the Alumni International Singapore (AIS), 7 Jan 2000, at the NUSS Guild Hall*. Retrieved from <http://moe.gov.sg/speeches/2000/sp10012000.htm>
- United Nations. (2014). *UN System Task Team on the Post-2015 UN Development Agenda – Review of the Contributions of the MDG Agenda to Foster Development: Lessons for the Post-2015 UN Development Agenda*. Retrieved from http://www.un.org/millenniumgoals/pdf/mdg_assessment_Aug.pdf
- Unity Secondary School. (2015). *Subjects*. Retrieved from <http://www.unitysec.moe.edu.sg/student-development-n-learning/academic-learning/subjects>
- Witkin, B. R. (1984). *Assessing Needs in Education and Social Program*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Yio Chu Kang Primary School. (2015). *Character & Citizenship Education (CCE)*. Retrieved from <http://www.yiochukangpri.moe.edu.sg/cos/o.x?c=/wbn/pagetree&func=view&rid=1150013>